

De koekenbreker

In 1962 werd door dr. J. M. G. van der Poel en C. G. Reinders een onuitgegeven handschrift van C. Reinders (1820-1878) alsnog uitgegeven. Cornelis Reinders schreef dit werk omstreeks 1855, n.a.v. een prijsvraag die door het Genootschap ter bevordering van nijverheid te Onderdendam was uitgeschreven.

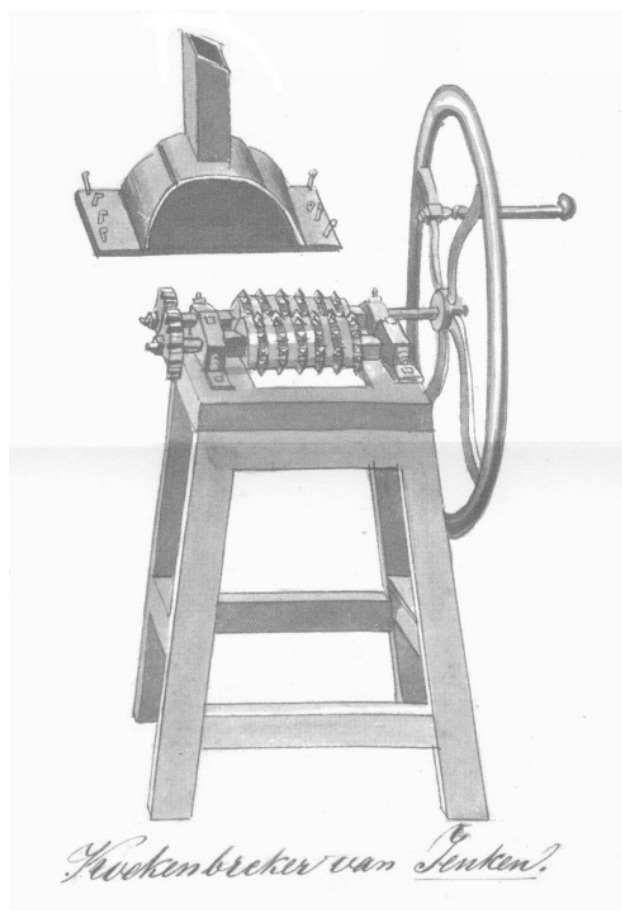
Deze prijsvraag leverde vele tekeningen van verbeterde landbouwwerktuigen op, die o.a. door S. Berghuis, tekenleraar te Groningen, waren gemaakt. Vervolgens werd C. Reinders gevraagd bij deze tekeningen een beschrijving te maken.

De uiteindelijke bedoeling was dit geheel uit te geven, doch door verschillende oorzaken is dit er uiteindelijk niet van gekomen. Het manuscript bleef dus op de plank liggen, tot 1962, toen het alsnog

onder de titel "Landbouwtechniek en rationalisatie in het midden van de 19e eeuw" te Warffum en in eigen beheer werd uitgegeven. Tevens werden de tien losse vellen met ruim 140 tekeningen er aan toegevoegd.

Naast een inleiding en een korte levensschets van Cornelis Reinders, worden in tien hoofdstukken de tekeningen op de vellen van een uitgebreide beschrijving voorzien.

Op plaat VIII worden de werktuigen tot het verkleinen van veevoeder weergegeven en hieruit neem ik de tekening van de koekenbreker over en uit de beschrijving het bijbehorende tekstdeel van dit op de molen "De Liefde" te Uithuizen nog voorkomend werktuig.

De Koekenbreker van Jenken

(Fig. 6)

Bij het uitgebreid gebruik dat er van de zaadkoeken wordt gemaakt tot veevoeder is een werktuig om deze koeken te vergruizen zeker van belang te achten. Zullen zij aan stukken worden geklopt of gestampt, zulks eischt veel tijd en geschiedt daarom in den regel zeer onvolkomen, terwijl het schadelijk is om dezelve aan grove stukken aan het vee te voeren.

De zamenstelling van een dusdanige koekenbreker blijkt vrij duidelijk uit de tekening. Twee rollen zijn in een vierkant raam geplaatst; op elke rol zijn zes ringen of schijven waarop hoekige tanden staan, zoodanig geplaatst, dat deze tusschen elkander doorloopen.

Op de spil van de eene rol is een jagtwiel a aangebragt en op een der spaken daarvan het handvat b ter beweging geplaatst. Door twee in elkander vattende rondsels c wordt de beweging van de eene rol aan de andere medegedeeld, waardoor de beide rollen tegen elkander inwerken. Boven deze rollen wordt het koepelstuk d op het raam bevestigd en de koeken in den trechter e gestoken, die daardoor tusschen de beide rollen vallen en door deze worden verbrijzeld.

Hoe enkelvoudig ook de zamenstelling zij, is toch de uitwerking zeer doelmatig en bij gebruik van koeken zeer dienstig. Ook vooral als de koeken in water zullen worden opgelost en in vloeibare staat als drank aan het jongvee zullen worden gegeven, is een verbrijzeling van dezelve zeer doelmatig, wijl zij daardoor spoediger en beter worden opgelost.

Bron:

Landbouwtechniek en rationalisatie in het midden van de 19e eeuw

Een onuitgegeven handschrift van C. Reinders (1820-1878)

Dr. J. M. G. van der Poel en C. G. Reinders

Uitgegeven in eigen beheer, Warffum, 1962, 58 p. linnen, 24,5 x 40 cm, geïllustreerd, inclusief 10 losse vellen van 48 x 38 cm, met ruim 140 tekeningen.

Nabericht:

Cornelis Reinders is een kleinzoon van Geert Reinders (Bedum, 19 april 1737 – Bellingeweer, 4 februari 1815). Geert Reinders was een autodidact en één van de grondleggers van de immunologie, die als eerste de vaccinatie tegen een virusziekte (in dit geval de runderpest) ontwikkelde.

Meer informatie over hem is te vinden op Wikipedia:
[http://nl.wikipedia.org/wiki/Geert_Reinders_\(1737-1815\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Geert_Reinders_(1737-1815))

Dit document is onderdeel van de homepage van B. D. Poppen.

<http://www.bdpoppen.nl>